Valiokunnan lausunto LiVL 13/2016 vp– E 129/2012 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston selvitys komission tieliikenteen hinnoittelua koskevasta valmistelutyöstä

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys komission tieliikenteen hinnoittelua koskevasta valmistelutyöstä (E 129/2012 vp): Liikenne- ja viestintävaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä EJ 15/2016 vp — E 129/2012 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- liikenneneuvos Tuomo Suvanto, liikenne- ja viestintäministeriö
- ylitarkastaja Pyry Takala, liikenne- ja viestintäministeriö

JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Vinjetti

Vinjettidirektiivi tarkoittaa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (1999/62/EY) verojen ja maksujen kantamisesta raskailta tavaraliikenteen ajoneuvoilta tiettyjen infrastruktuurien käytöstä. Direktiivin mukaan jäsenvaltiot voivat halutessaan kantaa kuorma-autoliikenteeltä joko tietullia tai käyttäjämaksua.

Vinjettidirektiivin uudistustyön vuoksi komissio pyrkii julkisessa kuulemisessaan saamaan lisätietoa muun muassa nykytilanteen ja infrastruktuurin ongelmista, EU:n roolista tiemaksujen sääntelyssä sekä liikennepolitiikan suurista suuntaviivoista. Kuulemisen kysymyksistä ei voi suoraan päätellä, minkälaisia lainsäädäntöuudistuksia komissio aikoo ehdottaa vinjettiin. Komissio on kuitenkin aiemmin ilmaissut tahtonsa priorisoida kilometreihin perustuvia sähköisiä tiemaksujärjestelmiä aikaan perustuvien vinjettien sijaan, sisällyttää tiemaksuihin liikenteen ulkoisia kustannuksia sekä ulottaa joitain vinjettidirektiivin periaatteita koskemaan myös yksityisautoilua.

Valmis
5.0

EETS-sääntely

EETS-sääntelyyn kuuluvat direktiivi sähköisten tietullijärjestelmien teknisestä yhteentoimivuudesta (2004/52/EY) sekä komission tietullipäätös (2009/750/EY). Päätöksessä säädetään eurooppalaisesta sähköisestä tietullipalvelusta (European Electronic Toll Service, EETS). Käytännössä EETS tarkoittaa palvelua, jossa tienkäyttäjä tekee sopimuksen yhden palveluntarjoajan kanssa ja on sopimuksen perusteella oikeutettu käyttämään mitä tahansa EU:n alueella olevaa sähköistä tietulliverkkoa yhdellä ajoneuvolaitteella. Näin päästäisiin eroon nykytilanteesta, jossa raskaan ajoneuvon kuskilla täytyy olla jopa yli kymmenen erilaista ajoneuvolaitetta, jotta hän voisi maksaa tietullit eri alueilla. EETS-palvelu ei kuitenkaan ole toteutunut käytännössä.

Julkisessa kuulemisessa komissio pyrkii selvittämään tarkemmin teknisiä, lainsäädännöllisiä ja kaupallisia syitä siihen, miksi EETS-palveluja ei ole syntynyt.

Kuulemisen kysymyksistä ei voi suoraan päätellä, minkälaisia uudistuksia komissio aikoo esittää EETS-asioihin. Komissio on kuitenkin aiemmin ilmaissut haluavansa helpottaa uusien tietullijärjestelmien palveluntarjoajien tuloa markkinoille.

Valtioneuvoston kanta

Vinjetti

Suomi pitää tärkeänä komission tavoitetta parantaa tieliikennemarkkinoiden toimivuutta. Suomi jakaa komission huolen tieverkon rapistumisesta ja kannattaa tavoitetta lisätä investointeja infrastruktuuriin. Digitaalisia sisämarkkinoita tulee edistää ja ilmastonmuutoksen pysäyttämistä tehostaa.

Toisaalta Suomessa on käynnissä liikenneverkon rahoituksen uudistamista koskeva kansallinen selvitystyö. Tämän vuoksi on tärkeää varmistaa, ettei vinjettidirektiivin muutoksella aseteta esteitä liikenteen uudenlaisten rahoitusmallien kehittämiselle ja käyttöönotolle jäsenmaissa. Suomen tavoitteena on, että jatkossa vinjettidirektiivi mahdollistaisi entistä laajemmin erilaisia tapoja periä tiemaksuja. Tämän vuoksi Suomi ei voi kannattaa komission ehdotusta siitä, että aikaan perustuva tiemaksu poistettaisiin kokonaan käytöstä.

Suomi kannattaa lainsäädäntöä, jossa asetetaan tavoitteet ja suuntaviivat infrastruktuurin rahoittamiseen, digitaalisiin ratkaisuihin sekä maksujen ohjaavuuteen liikenteen negatiivisten ulkoisvaikutusten, kuten päästöjen ja ruuhkautumisen, vähentämiseksi. Suomi näkemyksen mukaan kuitenkin keinojen valitseminen tulisi jättää jäsenvaltioille.

Toisin kuin monissa Keski-Euroopan maissa Suomessa on pitkät välimatkat, paljon syrjäseutua ja vähän liikennettä. Suomi pyrkii siis varmistamaan, että lainsäädäntö on kokonaisuudessaan tavoitteellista, mahdollistavaa ja teknologianeutraalia.

Valiokunnan lausunto LiVL 13/2016 vp

Euroopan laajuinen sähköinen tietullipalvelu (EETS)

Suomen intressissä on edistää EETS:n toteutumista, koska toimiva EETS helpottaa liikkumista Euroopan tieverkossa, edistää liikenteen ICT-palvelumarkkinoiden syntymistä ja antaa uusia välineitä EU:n liikennepolitiikan toteuttamiseen. Suomi kannattaa sääntelyn täsmentämistä niin, että yritysten EETS-rekisteröityminen, pääsy markkinoille ja liiketoiminta helpottuvat. Suomessa on alaan liittyvää teknologiaosaamista, joten yhteentoimivan EETS-järjestelmän kautta suomalaisyrityksille voi avautua vientimahdollisuuksia.

Suomi vastaa komission julkiseen kuulemiseen edellä esiteltyjen linjausten mukaisesti. Osa kysymyksistä on sellaisia, että niihin ei Suomen valtiona kannata vastata.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta pitää tärkeänä, että tieliikennemarkkinoiden toimivuutta kehitetään ja pyritään vastaamaan muun muassa liikenteen ruuhkautumiseen ja liikenteen päästöihin liittyviin haasteisiin. Saadun selvityksen mukaan Suomessa on käynnissä liikenneverkon rahoituksen uudistamista koskeva selvitystyö. Tästä syystä valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että sääntelyllä ei liiaksi rajoiteta kansallisia vaihtoehtoja. EU-tason sääntelyn tulee olla riittävän joustavaa uusien rahoitusmallien kehittämisen ja käyttöönoton mahdollistamiseksi.

Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan komission julkisessa kuulemisessa tarkoitetun direktiivin tulisi jatkossa mahdollistaa entistä laajemmin erilaisia tapoja periä tiemaksuja. Näin ollen valiokunta ei kannata aikaan perustuvan tiemaksun poistamista kokonaan käytöstä.

Sääntelyn tulee olla joustavaa siten, että jäsenvaltioille annetaan riittävästi mahdollisuuksia valita tarkoituksenmukaiset ja kansalliset erityispiirteet huomioonottavat keinot sääntelylle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. EU-tason sääntelyn tulee olla myös teknologianeutraalia, eikä sillä saa rajoittaa olemassa olevan teknologian hyödyntämistä tai uuden teknologian kehittämistä ja käyttöönottoa. Valiokunta kannustaa digitalisaation ja teknologian tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämiseen sääntelyn tavoitteiden saavuttamiseksi. Valiokunta pitää hyvänä, että Euroopan laajuista sähköistä tietullipalvelua (EETS) koskevaa sääntelyä ja järjestelmän toimintaa kehitetään kuljetusten ja liikkumisen sujuvoittamiseksi Euroopan tieverkolla.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa edellä esitetyin huomautuksin valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 13.9.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen ps
varapuheenjohtaja Mirja Vehkaperä kesk
jäsen Mikko Alatalo kesk
jäsen Katja Hänninen vas
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula